

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Maskeradeballet i Dannemark 1808. Et Syn

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Maskeradeballet i Dannemark 1808. Et Syn", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1808_76-txr-root.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Oversigt over manuskripter og tryk

Manuskripter

Der er ikke bevaret manuskripter til værket.

Tryk

Nummer i *Bibliografien*: 76.

Maskeradballet i Dannemark 1808. Et Syn udkom den 15. marts 1808 hos den velrenommerede boghandler Johann Heinrich Schubothé i København.

Samme dag oplyste *Kjøbenhavns Kongelig allene privilegerede Adresse-Contoirs Efterretninger [Adresseavisen]* s. 7: "Fra Pressen er udkommen: *Maskeradballet i Danmark 1808. Et Syn* af N. F. S. Grundtvig, Candidat i Theologien (1 et halv Ark) Prisen er indh.^{*}æftet? 12 β. ^{*}dvs. skilling paa Trykp.^{*}apir og 16 β. paa Skrivp.^{*}apir / J. H. Schubothé / paa Børsen No. 5".

Maskeradballet 1808 var Grundtvigs første bogudgivelse. For en debutant var Schubothé intet ringe sted at udkomme. Schubothé var i 1804 blevet udnævnt til hofboghandler og havde kendte forfattere i sit forlagskatalog. Han lod *Maskeradballet 1808* trykke af den habile Andreas Seidelin, der bl.a. havde trykt digtsamlinger af Oehlenschläger og desuden udgav på sit eget forlag. Seidelin fik Grundtvig i sit katalog samme år, 1808, og udgav hans værker frem til 1820.

Oplagets størrelse kendes ikke.

I Grundtvigs levetid blev værket optrykt i *Kvæddinger eller Smaakvad* (1815), s. 1-16. Foruden varians i ordvalg og ortografi er læsedramaet her forsynet med selvkritiske kommentarer samt et "Tillæg" (s. 16-22) om værkets genese og især reception.

Værket blev ikke oversat i Grundtvigs levetid.

Bibliografisk beskrivelse

Formler

Format: 8o.

Kollationsformel: A 8 B4.

Signaturformel: \$2 signeret.

Pagineringsformel: 12 blade, pagineret 1-5, 6-21, 22-24, 24 s.

Bogens format er oktav. Den er trykt på halvandet ark: et komplet og usigneret helark og et signeret halvark. Arkene er foldet til 12 oktavblade, 24 sider i alt.

Der er stum paginering af s. 1-5 og s. 22-24, mens de øvrige sider er pagineret med arabertal. Der er arksignaturer på s. 17 og 19 (B og B2).

Størrelsen på de beskårne blade i eksemplaret tilhørende Det Kongelige Bibliotek (mb 53,-284 8o) er 171 × 106 mm. Samme mål har Grundtvig Centerets arbejdseksemplar, som har tilhørt Otto Møller. Bladene i eksemplaret tilhørende Institut for Kirkehistorie, Teologisk Fakultetsbibliotek, Københavns Universitet (katalognummer V j 5 i, Ex. 2) måler 163 × 98 mm.

Størrelsen på brødtekstens klumme er 119 mm i højden og op til 72 mm i bredden. Klummehøjden på titelbladet er dog 123 mm.

Kustoder forekommer ikke.

Indholdsoversigt

[1] *titelblad*. [2] *blank*. [3] *tilegnelse*. [4] *prolog*. [5]-21 *brødtekst*. [22]-[24] *blank*.

Typografi

Skriftnit

Maskeradballet 1808 er trykt med fraktur. På titelbladet og i prologen på s. 4 er der desuden brugt skriftnittet Unger-fraktur.

Fremhævelser og skriftarter

Grundtekstens primære fremhævningsmiddel er spatiering (anvendt første gang på titelbladets anden linje). Sekundære fremhævelser er skriftgrad i tilegnelsen på s. 3 og halvfed i kildeangivelsen til prologen s. 4.

Brødteksten indledes med en uncial i halvfed.

Skriftgrader

Den største variation m.h.t. skriftgrader (og typografiske virkemidler i det hele taget) findes på titelbladet. "Maskeradballet i Dannemark" står med den største skriftgrad, herefter følger to linjer i en mindre skriftgrad: "1808." og "Et Syn". Forfatterangivelsen indledes og afrundes med linjer sat i samme skriftgrad som brødteksten: "af" og "Kandidat i Teologien". Den mellemstående linje "Nik. Fred. Sev. Grundtvig" er sat i en skriftgrad større end brødteksten. De næste tre linjer er sat i aftagende skriftgrad. Angivelsen af trykkested og -år er sat en grad større end brødteksten. Boghandlerangivelsen er sat i samme grad som brødteksten. Trykkeriangivelsen er sat en grad mindre end brødteksten.

Skillestreger

Der anvendes fem typer skillestreger, som alle er centrerede:

- En mellemlang streg, der er tyk på midten og spids i enderne (alene brugt på titelbladet)
- En lang prydstreg med bølget midte og spidse ender (alene brugt på titelbladet)
- En lang, bølget dobbeltstreg øverst s. 5
- En kort, tynd skillestreg bruges tre gange, hhv. som afslutning på afsnittet s. 7-11 og som indramning af afsnittet s. 17-19
- En lidt længere prydstreg med spidse ender på s. 21 afslutter teksten

Papirkvalitet

Som nævnt i afsnittet om trykket, udkom værket både i eksemplarer på trykpapir og på det finere skrivepapir. Denne kvalitetsforskel er typisk for tiden og findes i andre førsteudgaver af Grundtvigs værker (Johansen 1951, s. 73).

Gulnet trykpapir uden vandmærke findes på følgende eksemplarer: Grundtvig Centerets arbejdseksemplar, eksemplaret på Grundtvig-Bibliotekets hovedsamling (katalognummer 3.2, ex. 1); eksemplaret på Institut for Kirkehistorie, Teologisk Fakultetsbibliotek, Københavns Universitet (katalognummer V j 5 i, Ex. 1) samt eksemplaret fra Det Kongelige Bibliotek, signatur M, 26505, 8o.

Blåligt skrivepapir med vandmærke findes på eksemplarerne, der tilhører Grundtvig-Biblioteket (hovedsamlingen, katalognummer 3.2, ex. 2) og Institut for Kirkehistorie, Teologisk Fakultetsbibliotek, Københavns Universitet (katalognummer V j 5 i, Ex. 2). Vandmærket består af underskriften "Van der Ley" og bimærket krone over skjold med posthorn (Churchill 1935, s. CCLII nr. 321).

Omslag

Eksemplaret, der tilhører Grundtvig-Biblioteket (hovedsamlingen, katalognummer 3.2, ex. 1), er indhæftet i sort glanspapir uden tryk. Bogen er senere indbundet med det originale omslag i prunkløst, gråt pap. Ejerstempel på s. 2: K[irkeligt] S[amfund af] 1898.

Grundtvig Centerets arbejdseksemplar er også indhæftet i sort glanspapir uden tryk.

Det originale omslag er ikke bevaret i eksemplaret fra dubletsamlingen, Grundtvig Biblioteket (3.2., ex. 2.). Ejersignatur på løst forsatsblad: Karl Schönberg. Ejerstempel på versosiden af titelbladet: B[ogsamlingen] G[rundtvigs] H[us]. Bogen er indbundet i marmoreret pap.

Eksemplaret, der tilhører Københavns Universitet (katalognummer V j 5 i, Ex. 2), er indhæftet i turkis glanspapir uden tryk. Ejerstempel på forpermens versoside: Københavns Universitet / Institut for Kirkehistorie. Den originale indhæftning er blevet styrket ved, at papblade er klistret bag på indhæftningspapiret. Der blev samtidig tilføjet en forsats og en bagsats, hvis blade begge har kædelinjer og dele af et vandmærke.

Eksemplarets signatur er tilføjet med blyant på forpermens versoside. Desuden er der med rød blyant skrevet "dublet". Bagsiden af bagpermen rummer et håndskrevet fragment af en uidentificeret skuespiltekst. Øverst t.v. står den generelle signatur for Grundtvigsamlingen på Institut for Kirkehistorie: V 5 / j. Øverst t.h. står: 5/-. Derunder: s. 1.

Intern varians

Ved den interne kollation af fire eksemplarer af førstetrykket er der fundet intern varians. Følgende eksemplarer er kollationeret:

- 1: Institut for Kirkehistorie, Teologisk Fakultetsbibliotek, Københavns Universitet (katalognummer V j 5 i, Ex. 2). Faksimiler er hentet fra dette eksemplar
- 2: Grundtvig Biblioteket, dubletsamlingens eksemplar (3.2., ex. 2.) OCR-behandlingen er foretaget efter skanninger af dette eksemplar
- 3: Grundtvig Biblioteket, hovedsamlingens eksemplar (3.2., ex. 1)
- 4: Grundtvig Centerets arbejdseksemplar

Eksemplar 3 afviger fra eksemplar 1 og 2 på følgende punkter:

- S. [1], linje 1: bogstavet k i Dannemark er læderet i eksemplar 3
- S. 9, linje 1: i eksemplar 3 findes en læderet apostrof, som hverken findes i eksemplar 1 eller 2
- S. 9, linje 10, yderst t.h.: i eksemplar 3 og 4 har satsen trukket spies. Denne spies findes ikke i eksemplar 1 og 2
- S. 16, linje 14: det afsluttende punktum efter "ud" i eksemplar 1 og 2 er forsvundet fra eksemplar 3

Eksemplar 4 er behæftet med de nævnte fejl på s. 9, linje 10 og s. 16, linje 14. Eksemplar 4 er ellers uden fejl.

Udgivelsesmåde

Maskeradballet 1808 udkom den 15. marts 1808 hos hofboghandler Johann Heinrich Schubothe og forhandlede fra dennes stand på Børsen i København.

Tekstkritik

Anvendt litteratur

- *Bibliografien* (Johansen, Steen (1948) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1. København)
- Churchill, W.A. (1935) *Watermarks in Paper in Holland, England, France, etc., in the XVII and XVIII Centuries and their Interconnection*. Amsterdam
- Grundtvig, Nicolai Frederik Severin (1815) *Kvædlinger eller Smaakvad* . København
- Ilsøe, Harald (1992) *Bogtrykkerne i København og deres virksomhed ca. 1600-1810. En biobibliografisk håndbog med bidrag til bogproduktionens historie*. København
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*. København, bind 1 (1948): *Indtil 1836 (Bibliografien)*
- Johansen, Steen (1951) "Om Grundtvig-Udgaver" i *Grundtvig-Studier 1951*, s. 69-91
- *Kiøbenhavns Kongelig allene privilegerede Adresse-Contoirs Efterretninger* (1808) nr. 107, tirsdag den 15. marts, s. [7]